

Survey on Use and Awareness of Medical Multimedia Databases in National Digital Library by Graduate Students at Hamadan University of Medical Sciences

Somayyeh Hosseinirad (BSc)¹, Maryam Pashaei (BSc)¹, Mohammad Reza Amiri (MSc)^{2,*}

¹ MSc Student, Medical Information Science Department, Faculty of Paramedical, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

² Instructor, Medical Information Science Department, Faculty of Paramedical, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

* **Corresponding Author:** Mohammad Reza Amiri, Medical Information Science Department, Faculty of Paramedical, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran. Tel: +988138381043; Email: m.r.amirilib@gmail.com

Abstract

Received: 18/01/2017

Accepted: 20/06/2017

How to Cite this Article:

Hosseinirad S, Pashaei M, Amiri MR. Survey on Use and Awareness of Medical Multimedia Databases in National Digital Library by Graduate Students at Hamadan University of Medical Sciences. Pajouhan Scientific Journal. 2017; 15(4): 35-41. DOI: 10.18869/acadpub.psj.15.4.35

Background and Objectives: Databases play a main role in education and research, so academics should be familiar with them and use them optimally. The aim of this study was to investigate the use and awareness of medical multimedia databases in integrated digital library by graduate students at the Hamadan University of Medical Sciences.

Materials and Methods: The current research is a descriptive survey and data collection tool is questionnaire. 260 people, as sample size, were selected by the stratified randomized sampling technique and finally 200 questionnaires were analyzed. And, the collected data were analyzed by means of descriptive statistics like frequency, frequency distribution, and mean using the SPSS16 software.

Results: The results showed that familiarity rate of 85.1% of the Students with medical multimedia databases were unfavorable and 66.3% of the participants never used the multimedia databases. The most important barrier in using multimedia databases was the lack of notification about existence of the databases (74%).

Conclusions: Most of the graduate students were not familiar with multimedia databases at all and never used them. Considering the results of the current study as well as high costs spent on database subscription, it is necessary to pay more attention to the education and use of the databases by experts.

Keywords: Graduate students, Hamadan University of Medical Sciences, Multimedia databases

بررسی میزان آشنایی و استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی همدان از پایگاه های چندرسانه ای پزشکی موجود در کتابخانه ملی دیجیتال

سمیه حسینی راد^۱، مریم پاشایی^۱، محمد رضا امیری^{۲*}

^۱ دانشجوی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

^۲ مربی و عضو هیئت علمی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

* نویسنده مسئول: محمد رضا امیری، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران. تلفن: ۰۸۱۳۸۳۸۱۰۴۳، ایمیل: m.r.amirilib@gmail.com

چکیده

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۱۱/۳۰
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۰۳/۳۰

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

سابقه و هدف: پایگاه‌های اطلاعاتی نقش زیادی در آموزش و پژوهش ایفا می‌کند، لذا دانشگاهیان باید با آن‌ها آشنایی داشته و از آن استفاده بهینه بعمل آورند. هدف پژوهش حاضر تعیین میزان آشنایی و استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی همدان از پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی موجود در کتابخانه ملی دیجیتال می‌باشد.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع پیمایشی توصیفی بود. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه می‌باشد. تعداد ۲۶۰ نفر به عنوان نمونه به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. در نهایت ۲۰۰ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی نظیر فراوانی، درصد فراوانی و میانگین با کمک نرم‌افزار SPSS 16 استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که میزان آشنایی ۸۵/۱ درصد افراد مورد مطالعه با پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی مطالعه نامطلوب و ۶۶/۳ درصد از افراد اصلاً از پایگاه‌های چندرسانه‌ای مورد بررسی در این پژوهش استفاده نمی‌کردند. مهمترین مانع در استفاده از پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی عدم اطلاع‌رسانی در مورد وجود پایگاه‌های اطلاعاتی (۷۴ درصد) بود.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که اکثر دانشجویان با پایگاه‌های چندرسانه‌ای آشنایی نداشته و از آن‌ها استفاده نمی‌کنند. با توجه به نتایج این پژوهش و همچنین هزینه زیادی که صرف اشتراک این پایگاه‌ها می‌شود، لازم است که توجه بیشتری بر امر آموزش استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی توسط متخصصان معطوف گردد.

واژگان کلیدی: پایگاه‌های چندرسانه‌ای، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، دانشگاه علوم پزشکی همدان

مقدمه

پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی سایت‌هایی هستند با مجموعه بزرگی از تصاویر، ویدئو، صوت و متن مربوط به بسیاری از تخصص‌ها که معمولاً در وب سایت دانشکده‌های پزشکی هستند [۴]. پایگاه‌های تصویر (IDBS) یک نوع خاص از پایگاه‌های سه‌بعدی هستند که تعداد زیادی از تصاویر را ذخیره و امکان بازیابی اطلاعات از پایگاه داده و امکان پرسش و پاسخ از آن را فراهم می‌کنند [۵]. پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی به دو صورت رایگان و پرداخت هزینه اشتراک قابل دسترس می‌باشند. از جمله از پایگاه‌های چندرسانه‌ای رایگان می‌توان به DermAtlas، MediScan، BioMed، Medical Image، MedPix (از پایگاه‌های تصویر) و

رشد فزاینده جهانی‌شدن تولید دانش از یک سو و نیاز محققان به دریافت اطلاعات دقیق و روزآمد از سوی دیگر، موجب رشد روش‌های جدید اطلاع‌رسانی شده است [۱]. تغییرات قابل توجهی در رفتار اطلاع‌یابی از جمله اتکای بیش از حد به منابع مبتنی بر وب و کاهش مراجعه به کتابخانه‌ها و منابع چاپی دیده می‌شود [۲]. عامل این تغییر ظهور اینترنت و امکانات آن برای دسترسی به منابع مختلف به ویژه منابع چندرسانه‌ای است. با ظهور اینترنت و وب امکان دسترسی بدون وجود حد و مرز جغرافیایی به مجموعه منابع دیجیتال برای کاربران فراهم شده است و وب دسترسی جهانی به کتابخانه‌های چندرسانه‌ای را بسیار تسهیل نموده است [۳].

مهارت‌های اطلاع‌یابی در پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته موجود در کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی در بین دستیاران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به روش پیمایشی نشان دادند که تنها ۳/۹ درصد از دستیاران، دوره آموزشی (Iranian INLM National Medical Digital Library) را گذرانده‌اند و بیشترین میزان آشنایی آن‌ها با پایگاه Up to Date بود (۳۸/۸ درصد). تنها ۱۳/۳ درصد آن‌ها با امکانات پایگاه‌های اطلاعاتی برای مدیریت نتایج جستجو آشنا بودند [۱۰]. یافته‌های پژوهش مجیری و همکاران (۱۳۹۱) با هدف بررسی میزان آشنایی و استفاده پزشکان شاغل در ۹ بیمارستان آموزشی شهر اصفهان نشان داد که آشنایی و استفاده پزشکان از پایگاه‌های مجلات الکترونیک، بانک‌های الکترونیک جامع و پایگاه کتاب‌های الکترونیک INMDL بسیار کم است و مهم‌ترین شیوه آشنایی پزشکان با INMDL راهنمایی کتابداران بوده است [۱۱]. Clarke و همکاران (۲۰۱۳) در یک مطالعه مروری به منظور درک بهتر از نیازهای اطلاعاتی و نحوه ارائه اطلاعات به پزشکان به خصوص زمانی که آن‌ها اطلاعات را برای تصمیم‌گیری‌های بالینی نیاز دارند، طی یک مطالعه مروری به تحلیل نیازهای اطلاعاتی و رفتار اطلاع‌یابی پزشکان مراقبت‌های اولیه و پرستاران پرداخته‌اند. آنان در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که دسترسی به اینترنت و منابع اینترنتی و مهارت استفاده از این منابع برای بهبود مراقبت از بیمار مهم می‌باشد [۱۲]. Kumar (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان رفتار اطلاع‌یابی اعضای هیئت علمی در دانشگاه BPS هند، با استفاده از پرسشنامه به جمع‌آوری داده‌ها پرداخته که اکثریت پاسخ دهندگان در جستجوی اطلاعات با یک مشکل مشترک و رایج مواجه شده‌اند که آن در دسترس نبودن اطلاعات می‌باشد. یافته‌ها تغییرات قابل توجهی را در رفتار اطلاع‌یابی نشان می‌دهد که از نظر محقق این تغییرات به دلیل افزایش استفاده از روش‌های الکترونیکی برای جستجوی اطلاعات، به اشتراک‌گذاری و ذخیره‌سازی محتوای علمی می‌باشد به علاوه در مورد استفاده از خدمات کتابخانه نیز تغییراتی گزارش شده است [۱۳].

عباس و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی با عنوان رفتار اطلاع‌یابی و سواد کامپیوتر در بین پزشکان رزیدنت در مایدوگوری، نیجریه به بررسی در بین پزشکان مقیم بیمارستان آموزشی و مغز و اعصاب پرداختند که از بین ۱۰۰ پرسشنامه بازگردانده شده، ۷۳ نفر از پاسخ‌دهندگان مواد چاپی را به عنوان اصلی‌ترین منبع مورد استفاده گزارش کرده‌اند. ۹۴ نفر دارای سواد کامپیوتر می‌باشند در حالی که تنها ۶ نفر بی‌سواد کامپیوتر می‌باشند. ۷۵ نفر از آنان به طور کلی برای جستجوی اطلاعات از اینترنت استفاده می‌کنند، اما ۲۵ نفر از آنان نمی‌دانستند که چگونه می‌توان از اینترنت استفاده کرد. اما با وجود

Medclip, Medlineplus (video), JOVE, Science Daily Medical Videos (از پایگاه‌های ویدئو) اشاره کرد. همچنین پایگاه‌های چندرسانه‌ای که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خریداری و در اختیار دانشگاه‌ها قرار گرفته است شامل پایگاه‌های زیر می‌باشند: Primal Pictures (movie), Springer Images, Springer Protocol, (Images MD, movie) MD Consult, (Images MD), Nursing (Images) Skills First Consult, (Images).

با توجه به محتوای پایگاه‌های چندرسانه‌ای، متخصصان و دانشجویان حوزه مراقبت‌های بهداشتی به طور فزاینده‌ای از این پایگاه‌ها به منظور بازیابی اطلاعات چندرسانه‌ای پزشکی و منابع مرجع برای تصمیم‌گیری بالینی و اهداف آموزشی استفاده می‌کنند. استفاده از تصاویر دیجیتال پزشکی با توجه به مجموعه هزاران تصاویر دیجیتال پزشکی که هر روز در مؤسسات پزشکی ایجاد می‌شود به طور فوق‌العاده‌ای افزایش یافته و در مجموعه‌های چندرسانه‌ای به اشتراک گذاشته شده است [۶]. تصاویر پزشکی در بسیاری از جنبه‌های معمولی بالینی از قبیل رادیولوژی، مغز و اعصاب، پاتولوژی، آندوسکوپی، قلب و عروق، پوست و غیره نقش حیاتی بازی می‌کنند. متخصصان بالینی به تصاویر پزشکی برای بررسی بیماری و تشخیص بر طبق الگوهای بصری مشاهده شده در تصاویر در ارتباط با دیگر داده‌های پزشکی و مشاهدات اشاره می‌کنند [۷]. از این رو لازم است متخصصان این رشته برای پیشگیری، تشخیص و درمان صحیح و اصولی بیماری‌ها و ارائه خدمات کارآمدتر و مفیدتر به بیماران از آخرین پیشرفت‌ها و تحولات در زمینه علوم پزشکی اطلاع یابند و خود را با پیشرفت‌های این رشته همگام سازند [۸]. عدم توجه به روزآمد ساختن اطلاعات و مهارت‌های گزینش اطلاعات در حوزه علوم سلامت می‌تواند خطاهای جبران‌ناپذیری را بوجود آورد [۸].

در خصوص پایگاه‌های اشتراکی، با توجه به هزینه‌ای که برای آن‌ها پرداخت خواهد شد، ضروری است که استفاده بهینه از آن‌ها صورت گیرد. در حال حاضر کتابخانه‌های دانشگاهی منابع اطلاعاتی متنوع و برجسته‌ای را در دسترس دانشجویان و سایر کاربران خود قرار می‌دهند اما نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که تعداد زیادی از دانشجویان یا اساساً وجود چنین منابعی بی‌اطلاع‌اند و یا نمی‌دانند که چگونه از آن‌ها استفاده کنند [۱]. به همین دلیل، بسیاری از آنان برای برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی و پژوهشی خود به جای استفاده از بانک‌های اطلاعاتی معتبر به سایت‌های اینترنتی که به طور آزاد در دسترس عموم قرار دارد، مراجعه می‌کنند که این امر در بیشتر موارد موجب تضعیف تحقیقات آکادمیک آنان می‌شود [۹].

هاشمیان و همکاران (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای با عنوان

استفاده شد. روش گردآوری داده ها استفاده از پرسشنامه در خصوص پایگاه های چندرسانه ای [۱۵] فقط تصویر و ویدئو مورد اشتراک دانشگاه علوم پزشکی همدان (شامل Primal Pictures, MD Consult, Springer Images, Springer Protocol First Consult, Nursing Skills) بود. داده های جمع آوری شده در این پژوهش در سطح آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد و میانگین با استفاده از نرم افزار آماری SPSS 16 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته ها

طبق نتایج بدست آمده ۴۱/۲ درصد نمونه را مردان و ۵۸/۸ درصد را زنان تشکیل می دهند. بیشترین فراوانی پاسخ دهندگان از نظر سن در گروه سنی ۲۹-۲۴ سال با فراوانی ۴۶/۵ درصد و کمترین فراوانی در گروه سنی بالای ۳۵ سال با درصد فراوانی ۱۰/۹ بود. تعداد ۱۷ نفر از شرکت کنندگان گروه سنی خود را در پرسشنامه مشخص نکرده بودند، همچنین ۵۵ درصد از جامعه مورد مطالعه با فراوانی ۱۰۹ نفر در مقطع کارشناسی ارشد مشغول تحصیل بودند و ۷۷ نفر از شرکت کنندگان با فراوانی ۳۸/۸۹ درصد در مقطع دستیاری و ۱۲ نفر از افراد مورد مطالعه با درصد فراوانی ۶/۱ درصد در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بودند.

همانطور که در جدول ۱ نشان داده شده است، کمترین میزان آشنایی در حد بسیار کم با درصد فراوانی ۷۴/۴ درصد مربوط به دو پایگاه چندرسانه ای (Images) Nursing skills و (Images) First consult می باشد. همچنین کمترین میزان آشنایی در حد مجموع کم و بسیار کم با درصد فراوانی ۹۲/۵ درصد مربوط به دو پایگاه چندرسانه ای (Images) Nursing skills و (Images) First consult می باشد و در رتبه های بعدی پایگاه primal picture با درصد فراوانی ۹۱/۴، MD Consult (Images) با درصد فراوانی ۸۷/۸، Springer Image (Image MD) با درصد فراوانی ۸۱/۳ و Springer protocol با درصد فراوانی ۷۶/۵ قرار دارند. به منظور مشخص شدن میزان آشنایی کلی افراد مورد مطالعه با پایگاه های چندرسانه ای نمره مقیاس لیکرت شش پایگاه را برای

مالکیت بالا و نرخ سواد در میان پزشکان مقیم، همچنان مواد چاپی به عنوان مهم ترین منبع اطلاعات پزشکی باقی مانده است [۱۴].

با توجه به اهمیت پایگاه های اطلاعاتی پیوسته به ویژه پایگاه های چندرسانه ای پزشکی در تصمیم گیری های بالینی، آموزش پزشکی و فعالیت های پژوهشی و همچنین پرداخت هزینه هنگفت جهت اشتراک، هدف این پژوهش بررسی وضعیت موجود از جمله میزان آگاهی و آشنایی، توانمندی در استفاده، میزان دسترسی و دلایل عدم استفاده از پایگاه های چندرسانه ای پزشکی می باشد. از نتایج این پژوهش می توان برای برنامه ریزی های آینده استفاده نمود، همچنین با آگاهی از وضع موجود می توان یک الگوی مناسب جهت ارائه خدمات بهینه اطلاع رسانی پزشکی در کتابخانه های بیمارستانی و دانشگاهی تعیین کرد چرا که بررسی وضعیت استفاده و شناسایی نیازها از بلا استفاده ماندن منابع و هدر رفتن بودجه جلوگیری کرده و در شکل دهی راه های صحیح اطلاع رسانی تأثیرگذار خواهد بود.

مواد و روش ها

این مطالعه از نوع پیمایشی توصیفی می باشد و جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی همدان تشکیل می دهد که تا زمان انجام پژوهش این تعداد ۷۲۶ نفر (دانشکده پزشکی ۳۳۲ نفر، دانشکده بهداشت ۲۰۶ نفر، دانشکده دندانپزشکی ۱۲۱ نفر و دانشکده پرستاری ۶۷ نفر) بودند. برای تعیین حجم نمونه از فرمول زیر استفاده شد:

$$n = \frac{Z^2 \cdot \frac{a}{2} \cdot p(1-p)}{d^2}$$

در این فرمول خطای نوع اول $\alpha=0/05$ ، $0/05$ و حداکثر خطای مجاز ۶٪ در نظر گرفته شد ($d=6\%$)، که این ارقام با توجه به مطالعه مهاجری و کاسگری [۱۵] که درصد دانشجویانی که با پایگاه های اطلاعاتی اصلا آشنایی نداشتند ۳۴/۸ درصد بود، محاسبه شد و از این رو حجم نمونه ۲۴۲ نفر بدست آمد. در این پژوهش از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای

جدول ۱: توزیع فراوانی میزان آشنایی افراد مورد مطالعه با پایگاه های چندرسانه ای

ردیف	میزان آشنایی نام پایگاه	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
		فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد
۱	Primal pictures	۳	۱/۵	۱	۰/۵	۷۴/۶
۲	Springer protocol	۶	۳	۱۴	۷	۱۳۰/۶۵
۳	Springer image (Image MD)	۴	۲	۸	۴	۱۳۳/۶۷/۲
۴	MD Consult (Images)	۱	۰/۵	۲	۱	۱۴۷/۷۴/۲
۵	Nursing skills (Images)	۰	۰	۳	۱/۵	۱۵۶/۷۸/۴
۶	First consult (Images)	۱	۰/۵	۳	۱/۵	۱۵۶/۷۸/۴

نظر گرفته شد، افراد با نمره بیشتر از ۶ میزان استفاده حداقل یکبار در ماه داشته و افراد با نمره کمتر از ۶ اصلاً از پایگاه‌های چندرسانه‌ای استفاده ندارند. به عبارتی دیگر، افرادی که از نظر میزان استفاده گزینه‌های بسیار کم را انتخاب کرده بودند، میزان استفاده آن‌ها صفر و افرادی که گزینه‌های کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد را انتخاب کرده بودند، حداقل یکبار در ماه از پایگاه‌های چندرسانه‌ای استفاده کرده‌اند. به طور کلی ۶۶/۳ درصد از افراد مورد مطالعه اصلاً از پایگاه‌های چندرسانه‌ای مورد بررسی در این پژوهش استفاده نمی‌کنند. همچنین ۳۳/۷ درصد از افراد مورد مطالعه حداقل یکبار در ماه از این پایگاه‌ها استفاده می‌کنند.

با توجه به جدول ۳ مهمترین مانع در استفاده از پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی عدم اطلاع‌رسانی قبلی از موجودیت پایگاه اطلاعات علمی با درصد فراوانی ۷۴ درصد می‌باشد و بعد از آن نداشتن اطلاعات کامل از محتویات و موضوع تخصصی پایگاه با درصد فراوانی ۶۳ درصد است.

با توجه به داده‌های جمع‌آوری شده در جدول ۴ مهمترین عامل در استفاده موثر دانشجویان از پایگاه‌های چندرسانه‌ای، آشنایی با نحوه جستجو با درصد فراوانی ۶۰ می‌باشد.

هر فرد جمع زده و نقطه برش ۱۲ در نظر گرفته شد، افراد با نمره بیشتر از ۱۲ میزان آشنایی مطلوبی داشته و افراد با نمره کمتر از ۱۲ میزان آشنایی نامطلوب دارند. به عبارتی دیگر، افرادی که از نظر میزان آشنایی گزینه‌های بسیار کم و کم را انتخاب کرده بودند، میزان آشنایی آن‌ها نامطلوب بود. افرادی که گزینه‌های متوسط، زیاد و بسیار زیاد را انتخاب کرده بودند، میزان آشنایی آنها مطلوب در نظر گرفته شد. مطابق اطلاعات بدست آمده ۸۵/۱ درصد افراد مورد مطالعه میزان آشنایی کلی نامطلوبی با پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی داشتند. آشنایی کلی مطلوب افراد مورد مطالعه با درصد فراوانی ۱۴/۹ می‌باشد.

با توجه به تحلیل داده‌های جدول ۲، کمترین میزان استفاده با مجموع گزینه کم و بسیار کم مربوط به پایگاه Nursing skills (Images) می‌باشد (۹۲/۹ درصد). بیشترین میزان استفاده با مجموع گزینه بسیار زیاد و زیاد مربوط به پایگاه springer protocol می‌باشد (۳ درصد). به منظور مشخص شدن اینکه چه درصدی از افراد مورد مطالعه از پایگاه‌های چندرسانه‌ای اصلاً استفاده نمی‌کنند، نمره مقیاس لیکرت شش پایگاه را برای هر فرد جمع زده و نقطه برش ۶ در

جدول ۲: توزیع فراوانی میزان استفاده دانشجویان از پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی

ردیف	میزان استفاده نام پایگاه	بسیار زیاد (بیش از ۵ بار در هفته)		زیاد (۳ تا ۵ بار متوسط (هفته ای یک بار)		کم (یکبار در ماه)		بسیار کم (مراجعه ندارم)	
		فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد		
۱	Primal pictures	۰	۰	۱	۵/۰	۱۹	۹/۶	۱۵	۷/۶
۲	Springer protocol	۲	۱	۵	۲/۵	۲۶	۱۳/۱	۲۲	۱۱/۱
۳	Springer image (Image MD)	۱	۰/۵	۵	۲/۵	۱۶	۸/۱	۲۷	۱۳/۷
۴	MD Consult (Images)	۰	۰	۴	۲	۱۴	۷	۲۵	۱۲/۶
۵	Nursing skills (Images)	۰	۰	۳	۱/۵	۱۱	۵/۵	۱۷	۸/۵
۶	First consult (Images)	۰	۰	۱	۰/۵	۱۵	۷/۵	۱۸	۹

جدول ۳: توزیع فراوانی موانع و محدودیت‌ها در استفاده از پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی

ردیف	علت عدم استفاده	کاملاً موافقم		موافقم		نظری ندارم		مخالقم		کاملاً مخالفم	
		فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد		
۱	نداشتن آشنایی کافی به زبان انگلیسی و مسلط نبودن به آن	۱۵	۷/۸	۳۲	۱۶/۷	۳۰	۱۵/۶	۶۰	۳۱/۳	۵۵	۲۸/۶
۲	عدم اطلاع‌رسانی قبلی از موجودیت پایگاه اطلاعات علمی	۷۴	۳۸/۵	۷۸	۴۰/۶	۲۶	۱۳/۵	۹	۴/۷	۵	۲/۶
۳	پاسخگو نبودن به نیازهای اطلاعاتی مورد نیاز	۱۹	۹/۸	۴۱	۲۱/۲	۸۳	۴۳	۴۴	۲۲/۸	۶	۳/۱
۴	عدم آشنایی کافی به کاوش در پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی	۳۰	۱۵/۶	۸۴	۴۳/۸	۴۱	۲۱/۴	۲۹	۱۵/۱	۸	۴/۲
۵	نداشتن اطلاعات کامل از محتویات و موضوع تخصصی پایگاه	۶۳	۳۳/۳	۸۹	۴۷/۱	۱۹	۱۰/۱	۱۲	۶/۳	۶	۳/۲
۶	وقت گیر بودن کاوش در پایگاه	۹	۴/۷	۲۹	۱۵/۳	۸۶	۴۵/۳	۵۰	۲۶/۳	۱۶	۸/۴
۷	عدم شهرت کافی	۱۶	۸/۵	۶۱	۳۲/۳	۷۸	۴۱/۳	۲۹	۱۵/۳	۵	۲/۶
۸	کند بودن سرعت اینترنت دانشگاه	۹۳	۴۷/۷	۵۰	۲۵/۶	۲۴	۱۲/۳	۲۷	۱۳/۸	۱	۰/۵
۹	شلوغ بودن سایت دانشگاه	۴۷	۲۴/۶	۳۸	۱۹/۹	۶۱	۳۱/۹	۳۷	۱۹/۴	۸	۴/۲
۱۰	کاربر پسند نبودن	۱۵	۸	۲۴	۱۲/۸	۱۰۸	۵۷/۴	۲۷	۱۴/۴	۱۴	۷/۴

جدول ۴: توزیع فراوانی مهمترین عامل در استفاده موثر دانشجویان از پایگاه های چندرسانه ای پزشکی

ردیف	عوامل موثر	کاملاً موافقم		موافقم		نظری ندارم		مخالفم		کاملاً مخالفم	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱	آشنایی با نحوه جستجو	۱۱۴	۶۰	۵۳	۲۷/۹	۱۸	۹/۵	۲	۱/۱	۳	۱/۶
۲	میزان آشنایی با زبان انگلیسی	۷۱	۳۸	۷۷	۴۱/۲	۲۹	۱۵/۵	۷	۳/۷	۳	۱/۶
۳	امکانات جستجوی موجود در ساختار پایگاه	۷۲	۳۸/۱	۶۷	۳۵/۴	۴۳	۲۲/۸	۵	۲/۶	۲	۱/۱
۴	آشنایی با اصطلاحات به کار رفته در پایگاه	۶۲	۳۳/۳	۷۷	۴۱/۴	۳۹	۲۱	۶	۳/۲	۲	۱/۱
۵	همکاری مسئول بخش اطلاع رسانی	۷۰	۳۷/۶	۶۵	۳۴/۹	۳۹	۲۱	۷	۳/۸	۵	۲/۷
۶	آشنایی با عملگرهای مختلف در جستجو	۷۰	۳۷	۷۱	۳۷/۶	۳۹	۲۰/۶	۷	۳/۷	۲	۱/۱

بحث

طبق یافته های پژوهش، ۸۵/۱ درصد افراد مورد مطالعه با پایگاه های چندرسانه ای پزشکی آشنایی کلی نامطلوبی داشتند و ۶۶/۳ درصد از دانشجویان مورد مطالعه نیز از پایگاه های چندرسانه ای پزشکی اصلاً استفاده نمی کنند. نتایج مطالعه انجام شده توسط مهاجری و کاسگری (۱۳۸۹) تحت عنوان بررسی میزان آشنایی و استفاده دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل از پایگاه های اطلاعاتی پیوسته (online) نشان داد که ۳۴/۸ درصد دانشجویان اصلاً با پایگاه های اطلاعاتی آشنایی نداشته و ۴۲ درصد از آنها نیز از پایگاه ها استفاده نمی کنند [۱۵]. بنابراین یافته های این پژوهش مشابه نتایج پژوهش فوق الذکر می باشد. لازم به ذکر است، با توجه به اینکه در این پژوهش میزان آشنایی و استفاده نسبت به پایگاه های چندرسانه ای پزشکی مورد بررسی قرار گرفته است، همان طور که انتظار می رفت میزان آشنایی و استفاده از پایگاه های چندرسانه ای نسبت به پایگاه های اطلاعاتی متنی کمتر می باشد.

یافته های پژوهش نشان داد، مهمترین مانع در استفاده از پایگاه های چندرسانه ای پزشکی عدم اطلاع رسانی قبلی از موجودیت پایگاه اطلاعات علمی با درصد فراوانی ۷۴ درصد می باشد و بعد از آن نداشتن اطلاعات کامل از محتویات و موضوع تخصصی پایگاه با درصد فراوانی ۶۳ درصد است و همچنین مهمترین عامل در استفاده مؤثر دانشجویان از پایگاه های چندرسانه ای، آشنایی با نحوه جستجو با درصد فراوانی ۶۰ می باشد. مهمترین علت استفاده از پایگاه های چندرسانه ای استفاده از تصاویر و ویدئو به منظور اهداف آموزشی و تحقیقی با درصد فراوانی ۳۴/۹ درصد می باشد [۱۵].

نتایج مطالعه انجام شده توسط باب الحوائجی و پورداداش-

سنگده (۱۳۸۸) تحت عنوان بررسی چگونگی استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران از پایگاه های اطلاع رسانی تخصصی موجود در وب سایت دانشگاه تهران نشان داد که دانشجویان مورد پژوهش عدم آشنایی کافی به استراتژی جستجو و یا کاوش در بازیابی را به میزان ۲۸ درصد ارزیابی نمودند. مهمترین موانع در استفاده از پایگاه مورد پژوهش را به ترتیب: کند بودن سرعت اینترنت برای کاوش اطلاعات، نداشتن اطلاعات کامل از محتویات آن، پاسخگو نبودن به نیازهای اطلاعاتی مورد نیاز، عدم اطلاع رسانی قبلی از موجودیت پایگاه اطلاعات علمی و شلوغ بودن سایت دانشکده عنوان نمودند. مهمترین اهداف دانشجویان تحصیلات تکمیلی در استفاده از پایگاه های اطلاع رسانی تخصصی دانشگاه تهران، نوشتن پایان نامه و تدوین مقالات علمی می باشد. نتایج این پژوهش با پژوهش پیش گفته همخوانی دارد. همچنین لازم به ذکر است به دلیل ماهیت پایگاه های اطلاعاتی چندرسانه ای مهمترین عامل عدم استفاده از این پایگاه ها عدم اطلاع رسانی قبلی از موجودیت پایگاه می باشد [۱۶].

نتایج مطالعه صفی پور افشار و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیقی تحت عنوان بررسی رفتار تصویربازی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی تهران نشان می دهد که مشکلات شرکت کنندگان در تصویربازی شامل مشکلات دسترسی، کمبود امکانات، ناآشنایی و مهارت اندک بود. در نتیجه نتایج حاصله از این تحقیق با مطالعه فوق همخوانی دارد [۱۷]. نتایج مطالعه انجام شده توسط درزی (۱۳۹۰) تحت عنوان بررسی رفتار اطلاع یابی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه مازندران در استفاده از منابع اطلاعاتی پیوسته نشان

توجه مسؤلان به برنامه‌ریزی جهت اطلاع‌رسانی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی را می‌طلبد. همچنین با توجه به نظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی در خصوص نیاز به راهنمایی و مشاوره‌ی متخصصان اطلاع‌رسانی پزشکی، برنامه‌ریزی در خصوص روزآمد کردن اطلاعات این متخصصان در خصوص پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی و نیز مهارت‌های آموزشی برای ایشان نیز ضروری به نظر می‌رسد.

تشکر و قدردانی

این مقاله بخشی از طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان همدان با شماره طرح ۹۲۰۶۲۶۱۸۴۸ می‌باشد که با حمایت معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی همدان اجرا شده است. از این رو از حوزه معاونت محترم تحقیقات و فناوری تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

نضاد منافع

این مطالعه برای نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشته است.

داد که، ۵۵/۶ درصد از دانشجویان تحصیلات تکمیلی به میزان متوسط با کامپیوتر آشنایی دارند و ۵۲/۵ درصد از دانشجویان تا حدودی با نحوه استفاده از پایگاه‌ها آشنایی دارند. با توجه به ماهیت پایگاه‌های چندرسانه‌ای پزشکی مورد مطالعه در این پژوهش درصد نحوه استفاده از این پایگاه‌ها بسیار پایین‌تر از نتایج مطالعه فوق‌الذکر می‌باشد [۱].

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های این پژوهش میزان آشنایی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی همدان با پایگاه‌های چندرسانه‌ای بسیار کم است. در نتیجه می‌توان دریافت که با وجود مبالغ گزافی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای راه‌اندازی کتابخانه‌ی ملی دیجیتال پزشکی در راستای پیشبرد اهداف آموزشی و پژوهشی برای متخصصان و دانشجویان حوزه‌ی علوم پزشکی هزینه کرده است، همچنان درصد قابل توجهی از دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی همدان نه تنها از این مجموعه پایگاه‌های چندرسانه‌ای استفاده نمی‌کنند، بلکه حتی با آن آشنا هم نیستند که این امر، بهره‌وری بسیار پایین از هزینه‌های بسیار را خاطر نشان می‌کند و لزوم

REFERENCES

1. Darzi S. Information seeking behavior of graduate students at Mazandaran University in using online information resources. *Journal of Epistemology*. 2011; 12(3):17-26. (Persian)
2. Razaviyeh A, Fayazi M. Effect of internet on educational and research information seeking of students at Shiraz University. *Journal of New Approaches in Educational Administration*. 2009; 2(4):1-16. (Persian)
3. Muneesawang P, Ling G. *Multimedia database retrieval: a human-centered approach*. Boston: Springer; 2006.
4. Carro SA, Scharcanski J. A framework for medical visual information exchange on the WEB. *Computers in Biology and Medicine*. 2006; 36(4):327-38. DOI: [10.1016/j.compbimed.2004.10.004](https://doi.org/10.1016/j.compbimed.2004.10.004)
5. Varshney G, Soni U. Color-Based Image Retrieval in Image Database System. *International Journal of Soft Computing and Engineering*. 2011; 1(5): 31-5.
6. Mueen A, Zainuddin R, Baba MS. MIARS: A medical image retrieval system. *Journal of medical systems*. 2010;34(5):859-64. DOI: 10.1007/s10916-009-9300-y.
7. Han JG, Shyu CR. Improving Retrieval Performance in Medical Image Databases Using Simulated Annealing. *Annual Symposium Proceedings*. 2010;13:276-80. PMID:21346984
8. Habibi S. Information seeking behavior of physicians and their approach to the electronic resources in Ardabil. *Ardabil University of Medical Sciences Scientific Journal*. 2008; 8(2):136-41. (Persian)
9. Matusiak KK. Information seeking behavior in digital image collections: A cognitive approach. *The Journal of Academic Librarianship*. 2006; 32(5):479-88. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2006.05.009>
10. Hashemian M, Janatikia M, Hashemian A. information seeking skills in online databases in medical digital library among residents at Isfahan University of medical science. *Health information management*. 2013; 10(1):1-8. (Persian)
11. Mojiri S, Rahimi A, Bahrami Z, Yagoubi M, Hematian P. Usage and awareness of physicians of educational hospitals affiliated to Isfahan university of medical sciences about international medical digital library. *Health information management*. 2012; 9(3):348. (Persian)
12. Clarke MA, Belden JL, Koopman RJ, Steege LM, Moore JL, Canfield SM, et al. Information needs and information seeking behaviour analysis of primary care physicians and nurses: a literature review. *Health Information & Libraries Journal*. 2013; 30(3):178-90. DOI: 10.1111/hir.12036
13. Kumar P. Information Seeking Behavior of Faculty Members at BPS Mahila Vishwavidyalaya, KhanpurKalan (Sonipat) India. *Pearl: A Journal of Library and Information Science*. 2013; 7(1):1-4.
14. Abbas A, Abubakar A, Omeiza B, Minoza K. Information-seeking behavior and computer literacy among resident doctors in Maiduguri, Nigeria. *Annals of African Medicine*. 2013; 12 (2):115-9. DOI: 10.4103/1596-3519.112404
15. Mohajeri F, Alijan Pour Kasgari M. Survey on awareness and usage of online information resources by student at Babol University of Medical Sciences. *Journal of Epistemology*. 2010; 2(8):83-96. (Persian)
16. Babolhvaeji F, Pourdadash M. Usage of specialized databases on Tehran university website by graduate students at technical college campus. *Epistemology*. 2009; 2(1):21-38. (Persian)
17. Safi Pour Afshar A. Image seeking behavior of graduate student at Tehran University of Medical Sciences. *Tehran: Tehran University of medical sciences*; 2010. (Persian)